BISERICA TRANSFORMATĂ O BISERICĂ IMPLICATĂ

EPISTOLA LUI IACOV

Credinciosul transformat pune credința în acțiune

Cuvânt înainte

Ne-am propus de la început să devenim o comunitate de credincioşi transformați după chipul lui Cristos, prin puterea Cuvântului Său. Pentru împlinirea acestui scop era necesar un program de studiu al Scripturii, care să ne ajute să înțelegem cât mai bine nu doar în ce constă transformarea, ci şi cum poate fi ea realizată în viața fiecăruia dintre noi.

Astfel, în primul an de studiu am aşezat temelia. Pornind de la adevărul că **Biserica Transformată este o Biserică cu Viziune**, am considerat că, înainte de toate, este vital să ne definim ***Scopul*** şi ***Stâlpii*** pe care vrem să clădim această biserică. Apoi am privit în cartea ***Faptele Apostolilor*** la modelul Bisericii Primare inițiate de însuşi Domnul Isus Cristos şi continuată prin apostolii Săi.

În anul al doilea am abordat domeniul relațiilor, având în vedere că o **Biserica Transformată** trebuie sa fie **Un Exemplu în Relații**. Am început astfel prin studierea cărții ***Rut***, de unde am învățat că ***Dragostea Jertfitoare*** este ***Esența Relațiilor Sănătoase***. Păcatul amenință însă întotdeauna să distrugă relațiile. Pentru a putea avea relații sănătoase este nevoie de ***Rezolvarea Păcatului – Soluția Relațiilor Sănătoase*** şi pentru aceasta am studiat cele ***7 Păcate Cardinale.***

Provocarea majoră pentru Biserica din toate veacurile a fost şi rămâne unitatea dintre mădularele Trupului. Ca să înțelegem cât mai bine lucrul acesta am ales cartea ***Efeseni – Evanghelia Relațiilor***. În final, ne-am concentrat pe ***Aplicații Concrete pe Tema Familiei***, prin abordarea unor subiecte legate de relațiile specifice dintre membrii familiei.

Şi acum, dacă am clădit viziunea şi am consolidat relaţiile în cadrul Trupului putem trece la acţiune. Părtăşia noastră la credinţă trebuie să se arate prin fapte care să dea la iveala tot binele care se face între noi în Cristos. De aici şi tema de studiu pentru acest an: **Biserica transformata este o Biserică implicată**.

De aceea punem înaintea noastră şi acest ghid de studiu al epistolei lui Iacov, pe care l-am intitulat „**Credinciosul transformat pune credința în acțiune".** El se vrea să fie în primul rând o unealtă care să ne mijlocească apropierea de Cuvântul Scripturii şi în acelaşi timp, să stimuleze discuțiile în întâlnirile grupelor mici.

Primiți deci încurajarea noastră, cercetați Cuvântul Lui Dumnezeu, fiindcă ştiți că *„Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit şi cu totul destoinic pentru orice lucrare bună.*" (2 Timotei 3:16-17)

Departamentul de învățătură
al Bisericii Metanoia Arad

Calendar de studiu – Toamnă 2007

Săptă-mâna	Lecția	Titlul	Ideea Centrală
17-23 sept.	Lecția 1 Iacov 1:1-11	Perspectiva corectă asupra încercărilor	Credinciosul transformat caută să înțeleagă planul lui Dumnezeu pentru maturizarea sa
24-30 sept.	Lecția 2 Iacov 1:12-18	Perspectiva corectă asupra ispitelor	Credinciosul transformat rabdă ispitele din viața sa
01-07 oct.	Lecția 3 Iacov 1:19-27	Perspectiva corectă asupra Cuvântului lui Dumnezeu	Credinciosul transformat acceptă Cuvântul şi îl împlineşte
08-14 oct.	**Slujire**		
15-21 oct.	Lecția 4 Iacov 2:1-13	Iubirea fără discriminare a semenilor	Credinciosul transformat iubeşte fără părtinire
22-28 oct.	Lecția 5 Iacov 2:14-26	Faptele credinței mântuitoare	Credinciosul transformat uneşte credința cu faptele
29 oct. - 04 nov.	Lecția 6 Iacov 3:1-12	Înfrânarea limbii	Credinciosul transformat îşi controlează vorbirea
05-11 nov.	Lecția 7 Iacov 3:13-18	Umblarea în blândețea înțelepciunii	Credinciosul transformat aduce pacea
12-18 nov.	**Slujire**		

19-25 nov.	Lecția 8 Iacov 4:1-10	Înălțat de Dumnezeu	Credinciosul transformat se supune lui Dumnezeu şi se împotriveşte diavolului
26 nov. - 02 dec.	Lecția 9 Iacov 4:11-17	Suveranitatea lui Dumnezeu	Credinciosul transformat recunoaşte autoritatea lui Dumnezeu
03-09 dec.	Lecția 10 Iacov 5:1-12	Bogăție şi răbdare	Credinciosul transformat nu îşi pune nădejdea în bogății, ci aşteaptă cu răbdare venirea Domnului
10-16 dec.	Lecția 11 Iacov 5:13-20	Puterea rugăciunii	Credinciosul transformat experimentează puterea rugăciunii făcute cu credință
17-23 dec.	Lecția 12 Concluzii		Evaluare finală
24-30 dec.	**Slujire**		

Prezentarea generală a Epistolei lui Iacov

Locul epistolei în Canon şi în Biserică

La ora actuală, Biblia este tradusă, citită, studiată sau predicată mai mult ca niciodată înainte. Întrebarea care se pune este în ce măsură se şi aplică la acelaşi nivel. Din această cauză, mesajul lui Iacov este unul care trebuie ascultat şi împlinit.

În pofida faptului că reprezintă una dintre cele mai timpurii cărți ale Noului Testament, Epistola lui Iacov a fost recunoscută ca şi Scriptură de abia la sfârşitul secolului al IV-lea. Motivul care a stat la baza acestei *întârzieri* nu a fost atât respingerea epistolei, cât neglijarea ei. Într-un context dominat de apologeți şi caracterizat de bătăliile pentru stabilizarea dogmei creştine, epistola lui Iacov este recunoscută ca fiind eminamente practică şi nu se aseamănă cu doctrina pură găsită în epistolele lui Pavel. În acelaşi timp, din textul ei reies câteva dintre cele mai profunde adevăruri ale Scripturii, ceea ce o califică ca una dintre cele mai remarcabile compoziții ale Noului Testament.

De-a lungul secolelor, numeroşi cercetători sau teologi şi-au exprimat îndoieli cu privire la epistolă, unii dintre ei argumentând că învățăturile ei deformează sau denaturează adevărul Scripturii. Obiecția cea mai celebră este a lui Luther, care a numit-o *epistolă de paie,* deoarece nu putea înțelege cum se armonizează doctrina neprihănirii numai prin credință, accentuată de către Pavel, cu o credință care se poate demonstra doar prin fapte, aşa cum o prezintă Iacov.

Dincolo însă de toate obiecțiile formulate, Epistola lui Iacov a fost întotdeauna recunoscută ca o epistolă autentică şi a fost inclusă, din punct de vedere al Canonului Scripturii, în grupul epistolelor

sobornicești sau *generale,* alături de 1&2 Petru, 1, 2&3 Ioan şi Iuda. Caracteristic acestor epistole este faptul că nu se adresează unei comunități specifice (biserici locale), cum este cazul epistolelor lui Pavel către bisericile din Corint sau Roma, de exemplu, ci Bisericii în ansamblu.

Autorul epistolei

Noul Testament menționează câteva persoane care poartă numele Iacov. Astfel, Iacov fiul lui Alfeu, Iacov tatăl lui Tadeu, Iacov fiul lui Zebedeu (fratele lui Ioan), sau Iacov fratele Domnului Isus sunt câteva nume care au fost propuse pentru a-l identifica pe autorul acestei epistole. Dintre aceştia, primii doi nu joacă un rol proeminent, iar Iacov, fiul lui Zebedeu, a fost martirizat în anul 44. Ca urmare, Iacov fratele Domnului Isus este considerat de către majoritatea istoricilor şi teologilor ca fiind autorul epistolei care îi poartă numele.

Cu toate că în timpul lucrării lui Isus frații Săi nu au crezut în El, Iacov, alături de Iuda, vor scrie în cele din urmă, două dintre cărțile Noului Testament. Mai mult decât atât, Iacov ajunge să dețină o poziție proeminentă în cadrul bisericii din Ierusalim, istoricul Eusebiu afirmând, pe baza tradiției, că a fost numit primul *episcop* al Ierusalimului. Pavel însuşi îl recunoaşte ca fiind unul din capii Bisericii din Ierusalim (vezi Gal. 2:9), iar din relatarea pe care Luca o face conciliului de la Ierusalim (Fapte 15:13) reiese şi mai clar autoritatea pe care Iacov o avea în cadrul Bisericii.

Cu toate acestea, Iacov nu se foloseşte de legătura sa de sânge cu Isus, nici de poziția deținută, ci se prezintă într-o postură umilă, aceea de *rob al lui Dumnezeu şi al Domnului Isus Cristos* (Iacov 1:1). Datorită credincioşiei şi pietății față de Lege, precum şi consecvenței şi dedicării în rugăciune (se spune că genunchii lui erau ca ai unei cămile, din cauza timpului petrecut pe genunchi),

avea o foarte bună mărturie în cercurile iudaice, fiind supranumit *Iacov cel drept.* Tradiția spune că a fost omorât cu pietre de către cărturari şi farisei, în urma instigării marelui preot Ananus, cel mai probabil în anul 62.

Destinatari şi ocazia scrierii

Din primul verset al epistolei, aflăm că este adresată *celor douăsprezece seminții care sunt împrăştiate*. La prima vedere, formularea aleasă de Iacov poate duce cu gândul la poporul Israel, dar argumentele avansate nu sunt suficiente pentru a demonstra această ipoteză. Aproape cu siguranță, Iacov foloseşte expresia pentru a se adresa creştinilor evrei împrăştiați în Palestina şi Siria (aflați *în diaspora* – în original). În sprijinul acestei poziții vin şi descrierile din Fapte 8:1 şi 11:19, în care Luca relatează despre împrăştierea ucenicilor din cauza persecuțiilor lui Saul (34 AD) şi în special Agripa (44 AD). De asemenea, foametea profețită de Agab în Fapte 11:27-30 poate fi un posibil motiv al împrăştierii şi, de asemenea, un motiv pentru ca Iacov să le scrie acestor creştini confruntați cu atât de multă suferință.

Cu privire la data la care a fost scrisă, trebuie remarcat că Iacov nu face nici o referire la controversa dintre iudei şi neamuri, dezbătută la Conciliul de la Ierusalim din anul 49 (cf. Fapte 15), nici nu pare să fie în cunoştință despre scrisorile lui Pavel în care acesta tratează neprihănirea prin credință. Evidențele conduc astfel spre o datare timpurie a epistolei, undeva între anii 44-45 şi se apreciază că aceasta a fost trimisă din Ierusalim.

Structura şi mesajul epistolei

Iacov poate fi înțeleasă cel mai bine ca o predică sau omilie de dimensiuni reduse. Autorul tratează un subiect după altul, uneori legându-l de cel precedent, ori de o temă menționată anterior, iar alteori introducând în mod abrupt un alt subiect. Se remarcă

astfel fragilitatea structurii, motiv pentru care uneori este dificil să discernem o legătură logică între subiectele abordate.

Cu toate acestea, epistola este un întreg literar în care fiecare capitol conține învățături ce contribuie la mesajul unitar al cărții. De la început până la sfârşit, epistola este un document creştin profund ancorat atât în învățăturile lui Isus, cât şi în pasaje şi personaje cheie ale Vechiului Testament. În acest sens, se remarcă numeroasele paralele cu Evangheliile Sinoptice şi în special cu Predica de pe Munte.

Tema principală pe care Iacov o abordează este aceea a unei credințe care funcționează, o credință care este productivă chiar şi în mijlocul necazurilor şi suferințelor. Pentru Iacov, credința singură nu este suficientă. Ea trebuie întregită prin fapte. Credința nu poate sta singură, ci întotdeauna va lucra împreună cu faptele. Faptele vin să dovedească, să confirme adevărata credință pe care cineva pretinde că o are.

Intenția lui Iacov este aceea de a vedea un creştin matur, un creştin căruia nu-i lipseşte nimic. Desăvârşirea este, astfel, un subiect important şi care apare pe tot parcursul epistolei. Dar desăvârşirea (perfecțiunea) deplină nu va fi atinsă decât în clipa în care vom ajunge în ceruri. Până atunci, creştinul trebuie să reziste în fața numeroaselor încercări şi ispite cu care se confruntă în fiecare zi.

Pentru a înțelege corect perspectiva şi planul lui Dumnezeu pentru viața noastră avem nevoie însă de înțelepciune. Credinciosul este încurajat să caute şi să manifeste în viața sa calitățile înțelepciunii venite de sus. Această înțelepciune este însă, una practică, pe care credinciosul transformat trebuie să o arate în vorbirea şi umblarea zilnică.

În toate acestea, Cuvântul lui Dumnezeu are un rol vital. Cuvântul este cel care are puterea să ne mântuiască sufletele.

Poți dovedi că eşti un credincios transformat doar dacă te smereşti în fața Cuvântului pentru a-l accepta, iar mai apoi dacă îl împlineşti.

Impact şi relevanță – De ce studiem Iacov

La prima vedere, se observă că Iacov nu respectă tiparul tradițional al unei epistole. În epistolele lui Pavel, de exemplu, acesta începe de obicei cu o prezentare dogmatică a argumentului său şi de abia apoi trece la partea practică. Iacov pare să renunțe la acest tipar şi abordează în mod direct aspectele practice ale vieții creştine. Destinatarii lui cunosc învățăturile creştine fundamentale. Problema lor este însă eşecul de a le pune în practică. Ca urmare, autorul se concentrează la nivelul trăirii practice de zi cu zi.

Cu toate acestea, la o citire mai atentă a epistolei, descoperim că există foarte multă teologie *ascunsă* în aspectele practice. Iacov clădeşte pe o fundație teologică solidă şi îi îndeamnă pe cititorii săi să-şi trăiască credința pe care o proclamă. Credința este întregită prin fapte, iar acest lucru înseamnă implicare. Credinciosul transformat este provocat la acțiuni care vin să confirme credința mântuitoare.

Fiecare dintre noi avem cel puțin un dar care poate fi pus în slujba lui Dumnezeu. Pentru a-l folosi într-un mod cât mai eficient, avem nevoie să înțelegem perspectiva lui Dumnezeu asupra slujirii. În ultimă instanță, lucrarea este a lui Dumnezeu, nu a noastră. La fel ca şi Iacov, suntem doar robi care împlinim voia lui Dumnezeu. Iar voia lui Dumnezeu se găseşte în Cuvântul Lui. Doar acela care se smereşte în fața Cuvântului lui Dumnezeu, prin acceptarea şi împlinirea acestuia, poate fi fericit în lucrarea lui.

Lecția 1 ▸ Iacov 1:1-11

Titlul lecției:

Perspectiva corectă asupra încercărilor

Ideea Centrală:

Credinciosul transformat caută să înțeleagă planul lui Dumnezeu pentru maturizarea sa

Întrebarea 1

Citeşte întreg capitolul 1 al Epistolei lui Iacov şi încearcă să identifici structura şi ideile principale care sunt discutate.

Despre ce vorbeşte Iacov?_____

_____

_____

_____

Care sunt paragrafele principale? _____

_____

_____

_____

Iacov îşi începe epistola cu o poruncă aparent paradoxală: să ne bucurăm atunci când ne confruntăm cu diferite încercări (aici, înțelese ca şi suferințe, adversități, lipsuri sau prigoniri). În accepțiunea autorului, încercările nu reprezintă ceva opțional, ci sunt parte integrantă din viața credinciosului. Problema nu se pune *dacă* vom avea parte de încercări, ci ni se spune cum trebuie să reacționăm sau, cu alte cuvinte, care trebuie să fie atitudinea noastră atunci *când* ne vom lovi de ele.

Întrebarea 2

De ce îngăduie Dumnezeu încercarea şi care este scopul ei?

Scopul primar al încercării este să producă *răbdare.* Termenul original folosit de Iacov este unul complex care, mai mult decât răbdare sau consistență, conține şi ideea de speranță, de aşteptare. Este o răbdare care durează, dar care nu se traduce într-o supunere oarbă şi pasivă în fața circumstanțelor, ci este caracterizată de un răspuns activ şi intenționat prin care realitățile creştinismului sunt dovedite în practică.

Întrebarea 3

În ce mod contribuie răbdarea la maturizarea credinciosului?

Relatează o situație în care Dumnezeu a folosit încercarea în procesul creşterii tale spirituale. Ce ai învățat în urma acestei experiențe?

Desăvârşirea credinciosului este una din temele majore ale epistolei lui Iacov. A fi desăvârşit sau perfect are în vedere un caracter fără defect, căruia nu-i lipseşte nimic. Credinciosul creşte în perfecțiune cu scopul de a atinge maturitatea deplină. Atingerea acestei desăvârşiri nu este însă o realizare umană, ci este modelată pe un tipar divin. Este o lucrare în doi: Dumnezeu

cu tine, tu cu Dumnezeu. Credinciosul o urmăreşte cu toată puterea, întreaga sa viață, dar o va experimenta în mod deplin doar în veacul viitor. Până atunci, el este testat în mijlocul încercărilor sau prigoanelor. Produsul final al testării este un creştin matur, un creştin complet.

Să te bucuri în încercare nu este un lucru uşor de împlinit şi mulți dintre noi cădem la acest test. Pentru a fi în măsură să realizezi acest deziderat, ai nevoie să înțelegi perspectiva lui Dumnezeu asupra încercărilor din viața ta.

Întrebarea 4

În ce fel poți dobândi această înțelegere sau, cu alte cuvinte, cum poți ajunge să ai discernământul de a privi lucrurile aşa cum le priveşte Dumnezeu?

Întrebarea 5

Care sunt condițiile pentru ca rugăciunea ta să fie ascultată de Dumnezeu?

A nu avea îndoieli atunci când ceri ceva de la Dumnezeu implică o credință caracterizată de convingere şi fermitate: te încrezi fără ezitare în Dumnezeu şi ai siguranța că El îți va răspunde. În înțelesul primar al expresiei, înseamnă a cere fără a face diferențe sau judecăți, fără a discrimina. Opusul acestei atitudini este omul pe care Iacov îl numeşte *nehotărât şi nestatornic*. Termenul grecesc *dipsychos* înseamnă literal un om cu minte dublă, o

persoană care are loialități împărțite şi care, din acest motiv, nu are valori ferme, nici direcție în viață. Intenția lui Iacov este de a realiza un contrast între acest om cu mintea şi inima împărțită şi credinciosul matur din v. 4, care se luptă să fie desăvârşit.

Întrebarea 6

Omul indecis şi inconsecvent nu primeşte nimic. Împărtăşeşte două sau trei atitudini/obiceiuri din viața ta pe care trebuie să le schimbi vis-a-vis de acest aspect al inconsecvenței:

_____

_____

_____

Ce îți propui să schimbi în aceste domenii în care ai recunoscut că ai probleme?

_____

_____

_____

O unealtă care te poate ajuta în acest subiect sunt cărțile Dr. James MacDonald: *Doamne, Schimbă-mi Atitudinea* (Arad, Majesty Press, 2005) şi *Vreau cu adevărat să mă schimb... Doamne, ajută-mă!* (Arad, Majesty Press, 2006).

Maturizarea ca şi credincios are de-a face şi cu înțelegerea statutului social sau economic. Ceea ce Iacov urmăreşte în v. 9-11 este ca fiecare creştin să înțeleagă perspectiva lui Dumnezeu asupra bogățiilor. În ultimă instanță, *contează nu ce adunăm din deşertăciune, ci ceea ce se adună în noi în urma umblării noastre prin ea!* Datorită acestui fapt, ne spune Iacov în cap. 2:5, cei care sunt sărăci în ochii lumii pot să fie bogați în ochii lui Dumnezeu.

Întrebarea 7

Care sunt lucrurile care te preocupă, comorile de care îți legi inima în timpul umblării pe acest pământ (vezi Matei 6:19-24). Cu ce îți cheltuieşti timpul în fiecare zi?

_____

_____

_____

Exercițiu Aplicativ

Ia o foaie de hârtie sau o agendă şi scrie toate activitățile pe care le faci într-o săptămână, iar mai apoi evaluează-le în lumina întrebării anterioare. Dacă ar fi să pui în balanță consecvența cu care strângi lucruri materiale vs. consecvența în a umbla după lucruri spirituale, în ce parte s-ar înclina balanța? Ia o hotărâre cu privire la un domeniu şi scrie câțiva paşi concreți pe care îi vei face în această săptămână pentru a îndrepta situația.

Întrebare de Meditație

În ce mod s-a schimbat perspectiva ta asupra încercărilor în urma studierii acestui pasaj?

_____

_____

_____

Verset de memorat:

Frații mei, considerați o mare bucurie atunci
când treceți prin tot felul de încercări, pentru că voi ştiți
că încercarea credinței voastre produce răbdare,
iar răbdarea trebuie să-şi încheie lucrarea,
ca să fiți maturi şi întregi, fără să vă lipsească nimic.
(Iacov 1:2-4)

Lecția 2 ▸ Iacov 1:12-18

Titlul lecției:
Perspectiva corectă asupra ispitelor

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat rabdă ispitele din viața sa

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Întrebarea 2
Recitește cap. 1 al Epistolei lui Iacov. Concentrează-te asupra v. 12-18 şi încearcă să determini tema principală discutată de Iacov în acest pasaj (1:12-18).

Despre ce vorbeşte Iacov:

_____

_____

_____

Ce spune el cu privire la aceste lucruri:

_____

_____

_____

În vremurile antice, câştigătorii unei competiţii sportive sau ai unei campanii militare primeau, ca şi recunoaştere a victoriei lor, o cunună de lauri. Iacov foloseşte această imagine în scopul de a-i încuraja pe credincioşi să privească înainte, la momentul în care Dumnezeu le va da răsplata vieţii veşnice celor care vor fi găsiţi *buni* sau *aprobaţi*.

✍ Întrebarea 3

Ce înţelegi tu prin această promisiune din v. 12 şi cum te motivează ea în mod practic, atunci când te confrunţi cu ispita?

_____

_____

_____

✍ Întrebarea 4

Exprimarea lui Iacov din v. 12, *Fericit este omul care rezistă atunci când este ispitit!*, ne aduce aminte de *fericirile* prezentate de Domnul Isus în Predica de pe Munte. Întoarce la Matei 5:1-12 şi încearcă să găseşti elementele comune dintre cele două pasaje:

_____

_____

_____

Dacă analizăm cu atenţie pasajele din Matei şi Iacov, observăm că, în fiecare caz, *fericirile* sunt condiţionate de a face ceva şi anume de o implicare. A fi blând, milostiv sau împăciuitor nu

sunt calităţi înnăscute, ci trăsături de caracter care se dezvoltă în timp şi în mod intenţionat. În acelaşi fel, credinciosul trebuie să *rabde* ispita, cu alte cuvinte să se implice într-o rezistenţă activă atunci când se confruntă cu diferite atacuri venite din partea lui Satan.

Pe de altă parte, atât Matei cât şi Iacov, accentuează aspectul prigonirii sau chiar al martirajului. Dragostea noastră pentru Cristos este dovedită, dar şi desăvârşită, prin disponibilitatea de a suferi pentru cauza lui Cristos. Dumnezeu nu ne promite o viaţă fără suferinţă, fără dureri. El ne promite că va fi cu noi atunci când trecem prin ele şi că ne va da, ca şi răsplată, viaţa veşnică.

Iacov revine astfel la tema încercărilor pe care a introdus-o în v. 2-4. De data aceasta, se poate observa însă o nuanţare a conceptului. Termenul grecesc *peirasmos* poate fi înţeles, pe de o parte, ca o testare sau o validare. Folosit în acest sens (vezi v. 2), are în vedere circumstanţele **exterioare** care pot afecta credinciosul şi anume necazuri, suferinţe, adversităţi, lipsuri sau prigoniri. Pe de altă parte, în v.12-14, Iacov înţelege încercarea ca o ispită sau o tentaţie şi anume o ademenire **interioară** faţă de păcat.

✍ Întrebarea 5

Ce urmăreşte ispita şi care este sursa ei?

_____

_____

_____

✍ Întrebarea 6

Unul din efectele păcatului este ruşinea. Atunci când am greşit, nu suntem dispuşi să recunoaştem aceasta şi încercăm să ne

ascundem sau să aruncăm vina pe altcineva. Pe cine dai tu vina atunci când eşti ispitit? Dă câteva exemple.

_____

_____

_____

În conformitate cu v.13-15, a cui este responsabilitatea în situația în care eşti ispitit?

_____

_____

_____

Esența argumentului lui Iacov din v.12-15 balansează între două extreme de o importanță vitală: viața şi moartea. Dumnezeu ne pune înainte o alegere pe care trebuie să o facem în fiecare zi. Dacă rezistăm în fața ispitei, chiar şi atunci când rezistența poate însemna moarte fizică, răsplata va fi viața veşnică. Dacă însă cedăm, pornim un proces a cărui finalitate este moartea. Ideea aceasta este accentuată de Dumnezeu încă din Vechiul Testament:

Iată, îți pun azi înainte viața şi binele, moartea şi răul. Căci îți poruncesc să iubeşti pe Domnul – Dumnezeul tău, să umbli pe căile Lui şi să păzeşti poruncile Lui, legile Lui şi rânduielile Lui, ca să trăieşti şi să te înmulțeşti, şi ca Domnul – Dumnezeul tău să te binecuvânteze în țara pe care o vei lua în stăpânire. Dar dacă inima ta se va abate, dacă nu vei asculta şi te vei lăsa amăgit să te închini înaintea altor dumnezei şi să le slujeşti, vă spun astăzi că veți pieri şi nu veți avea zile multe în țara pe care o veți lua în stăpânire, după ce veți trece Iordanul.

Iau azi cerul şi pământul martori împotriva voastră că ți-am pus înainte viața şi moartea, binecuvântarea şi blestemul. Alege viața ca să trăieşti, tu şi sămânța ta, iubind pe Domnul – Dumnezeul tău, ascultând de glasul Lui şi lipindu-te de El; căci de aceasta atârnă viața ta şi lungimea

zilelor tale şi numai aşa vei putea locui în țara pe care a jurat Domnul că o va da părinților tăi: lui Avraam, Isaac şi Iacov. Deut. 30:15-20

Întrebarea 7

În v. 14-15, Iacov foloseşte metafora naşterii şi a creşterii pentru a ilustra un proces. Care sunt paşii care declanşează mecanismul ce în final poate avea ca şi rezultat moartea?

_____

_____

_____

De atâtea ori ne permitem foarte uşor să acceptăm păcatul pentru a ne rezolva problemele. Copiez la examenul acesta, îl mint pe polițist, nu îmi declar toate veniturile, folosesc programe fără licență etc. Dar mai apoi îmi cer iertare, Dumnezeu mă iartă şi am conştiința împăcată că totul e în regula. Textul ne spune însă răspicat că nu e în regulă. Aceasta joacă cu păcatul declanşează, de fiecare dată când e acceptată, un proces al morții în noi, proces care duce la moarte. Deci mare atenție!

Întrebarea 8

Identifică o situație cu care te confrunți sau un domeniu în care Satan te ispiteşte. Elaborează o strategie cu paşi concreți pe care îi vei face ca să biruieşti ispita, în scopul de a opri acest proces al morții înainte de a fi prea târziu.

_____

_____

_____

_____

Exercițiu Aplicativ

Împărtăşeşte această situație cu care te confrunți unui partener de încredere care să te sprijine în rugăciune şi căruia să-i dai socoteală în mod regulat.

✍ Întrebarea 9

Cum se implică Dumnezeu în a te ajuta să biruieşti ispita? Care sunt resursele pe care El ți le pune la dispoziție şi cum foloseşti aceste resurse? Vezi în special 1 Cor. 10:13, Mt. 4:1-11 şi Ps. 119:9-11.

_____

_____

_____

Scopul lui Satan (Ispititorul) este să cădem. Scopul lui Dumnezeu este să ne maturizeze. Din acest motiv, Dumnezeu permite uneori încercări sau ispite în viața noastră. Încurajarea pe care Scriptura ne-o dă este că, în tot acest proces, Dumnezeu este în control. În acest sens, Dumnezeu ne-a născut prin Cuvântul adevărului. Aceasta înseamnă că omul vechi, dominat de firea pământească şi robit poftelor păcatului nu mai există. El a fost înlocuit cu omul nou, făcut după chipul lui Dumnezeu (vezi Ef. 4:20-24) şi care se înnoieşte în fiecare zi. Prin urmare, bătălia poate fi câştigată de credincios, dar numai în măsura în care acesta, mai întâi, *va accepta* Cuvântul care are puterea de a-i salva sufletul (Iacov 1:21), iar mai apoi, *va împlini* acest Cuvânt (Iacov 1:22).

Verset de memorat:

Fericit este omul care rezistă atunci când este ispitit! Un astfel de om este aprobat şi va primi coroana vieții, pe care Domnul le-a promis-o celor care-L iubesc.

(Iacov 1:12)

Notițe culese din predică

Lecția 3 ▸ Iacov 1:19-27

Titlul lecției:
Perspectiva corectă asupra Cuvântului lui Dumnezeu

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat acceptă Cuvântul şi îl împlineşte

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Întrebarea 2
Citeşte pasajul din Iacov 1:19-27 şi încearcă să reformulezi cu cuvintele tale ideile majore discutate aici.

_____

_____

_____

Întrebarea 3
Ca şi credincioşi, suntem acuzați adesea de ipocrizie sau fățărnicie datorită neconcordanței între teoria şi practica vieții

creştine. Enumeră lucrurile pe care le ştii din v. 19-21 şi acţiunile care trebuie să decurgă din această cunoaştere. Se potriveşte ceea ce ştii cu ceea ce faci?

Dă alte două exemple din viaţa ta de lucruri pe care le ştii teoretic din Cuvânt şi care ar trebui să fie urmate de anumite fapte în trăirea ta de zi cu zi.

Orice schimbare cuprinde, în mod necesar, două etape. Pe de o parte, este necesară renunţarea la vechiul stil de viaţă, cu tot ceea ce ţine de el. Pe de altă parte, acest lucru nu foloseşte la nimic dacă nu este urmat de adoptarea unui stil de viaţă nou, cu obiceiuri şi comportamente noi. Îndemnul lui Iacov din versetul 21 este de a da la o parte *orice necurăţie morală şi orice revărsare de răutate.* În schimb, el le îndreaptă atenţia ascultătorilor săi asupra *Cuvântului care le poate mântui sufletele.*

Întrebarea 4

Cea de a doua etapă a schimbării necesită o implicare vis-a-vis de Cuvântul lui Dumnezeu şi este prezentată de Iacov în v. 21b-22. Care sunt cei doi paşi ai acestei etape şi care este secvenţa lor ?

Întrebarea 5

Ce înţelegi prin expresia *primiţi cu blândeţe cuvântul sădit în voi?*

Una din grupările influente ale iudaismului era aceea a cărturarilor. Termenul era folosit pentru scribii care copiau sulurile Torei, dar şi pentru învăţătorii legii. În Noul Testament cărturarii sunt amintiţi de cele mai multe ori împreună cu fariseii. Domnul Isus a avut numeroase conflicte cu ei, deoarece El îi învăţa pe oameni cu autoritate, îndreptându-le atenţia înspre esenţa Scripturilor şi condamna formalismul exterior pe care-l propagau aceştia.

În înţelesul termenului originar, cărturarii erau experţi în studierea legii lui Moise. La început, această ocupaţie au avut-o preoţii. Apariţia cărturarilor, datată după exilul babilonian, este legată de numele lui Ezra, care era atât preot, cât şi cărturar (cf. Neemia 8:9). În acest sens, profesia iniţială de cărturar era una nobilă, Ezra fiind caracterizat ca *un cărturar iscusit în Legea lui Moise, dată de Domnul – Dumnezeul lui Israel* şi care *îşi pusese inima să adâncească şi să împlinească Legea Domnului, şi să înveţe pe oameni în mijlocul lui Israel legile şi poruncile.* (cf. Ezra 7:6, 10)

Întrebarea 6

În lumina textului din Ezra 7:10, care sunt cerinţele pe care trebuie să le îndeplinească un învăţător (coordonator de grup, etc.) pentru a putea să-i înveţe pe alţii legile şi poruncile lui Dumnezeu?

Mântuirea sufletului realizată prin puterea Cuvântului, a Evangheliei (vezi Romani 1:16-17) descrie un proces care cuprinde atât o intrare pe poartă, cât şi o umblare pe cale. Cuvântul devine astfel o unealtă în mâna Duhului Sfânt. Doar atunci când în fiecare zi privim în Cuvânt ca într-o oglindă, permitem Duhului Sfânt să ne transforme tot mai mult în asemănarea lui Cristos.

Primul pas este astfel citirea Cuvântului, urmată de înțelegerea acestuia, deoarece nu poți să pui în practică şi chiar mai mult, să-i înveți pe alții ceea tu nu ai priceput încă. Dar pentru aceasta avem nevoie să ne smerim în fața Cuvântului, ceea ce presupune să ne adâncim în studierea lui pentru a-l putea aprofunda. Aşa cum spunea teologul pietist Johann Albrecht Bengel: *Aplică-te (dedică-te) în întregime textului Scripturii, apoi aplică-l pe acesta în totalitate ție;* cu alte cuvinte, *Analizează textul pe deplin, apoi lasă-te pe deplin analizat de text*.

Întrebarea 7

Citeşte Iosua 1:8 şi Matei 7:21-27. Ce se întâmplă atunci când cunoaşterea este urmată de aplicare?

_____

_____

_____

Relatează o situație din viața ta în care ai reuşit datorită faptului că ai pus în practică ceea ce cunoşteai din Cuvântul lui Dumnezeu.

_____

_____

_____

Întrebarea 8

Răsplata pentru cel care persevereză la a privi în Cuvânt şi mai apoi la a-L împlini este că *va fi fericit în lucrarea lui* (Iacov 1:25). Ce împlinire ai tu în urma slujirii tale?

_____

_____

Se datorează această împlinire ascultării şi aplicării Cuvântului, sau este doar un rezultat al abilităților ori implicării tale sociale?

_____

_____

Iacov încheie această *teologie a Cuvântului* în aceeaşi notă practică şi ilustrează ceea ce a spus prin două situații concrete (v.26-27). Astfel, cel care pretinde că este un adevărat credincios trebuie să facă dovada *spiritualității* sale în viața de zi cu zi.

Întrebarea 9

Dacă îți analizezi religia prin prisma acestor ultime versete, tu *de ce religie eşti*? Ce vei face în mod concret în următoarea săptămână ca să dovedeşti că eşti un credincios transformat?

_____

_____

_____

Meditație

Când Fiul Omului va veni în gloria Sa, împreună cu toți îngerii, El Se va aşeza pe tronul Său glorios şi toate națiunile vor fi adunate înaintea Lui. El le va despărți aşa cum desparte păstorul oile de capre: aşază oile în dreapta lui, iar caprele în stânga. Apoi Împăratul va zice celor din dreapta Lui: «Voi, cei care sunteți binecuvântați de Tatăl Meu,

veniți şi moşteniți Împărăția care a fost pregătită pentru voi încă de la crearea lumii! Pentru că atunci când Mi-a fost foame - Mi-ați dat de mâncare, atunci când Mi-a fost sete - Mi-ați dat să beau, atunci când am fost străin - M-ați primit între voi, atunci când n-am avut haine - M-ați îmbrăcat, atunci când am fost bolnav - M-ați îngrijit, iar atunci când am fost închis - ați venit pe la Mine.» Atunci cei drepți vor zice: «Doamne, când Te-am văzut noi flămând şi Ți-am dat de mâncare? Sau când Te-am văzut însetat şi Ți-am dat să bei? Când Te-am văzut străin şi Te-am primit între noi? Sau când Te-am văzut fără haine şi Te-am îmbrăcat? Sau când Te-am văzut bolnav şi în închisoare şi am venit pe la Tine?!» Iar Împăratul le va răspunde: «Vă spun, într-adevăr, că atunci când ați făcut aşa ceva unuia dintre cei mai neînsemnați frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut!»

Apoi le va zice celor din stânga: «Plecați de la Mine, voi, cei care sunteți sub blestemul lui Dumnezeu, în focul veşnic, care a fost pregătit pentru Diavolul şi pentru îngerii lui! Pentru că Mi-a fost foame - şi nu Mi-ați dat de mâncare, Mi-a fost sete - şi nu Mi-ați dat să beau, am fost străin - şi nu M-ați primit între voi, n-am avut haine - şi nu M-ați îmbrăcat, am fost bolnav şi închis - şi n-ați avut grijă de Mine!» Atunci şi ei Îl vor întreba: «Doamne, când Te-am văzut noi flămând, sau însetat, sau străin, sau fără haine, sau bolnav, sau în închisoare - şi n-am avut grijă de Tine?!» El le va răspunde: «Vă spun, într-adevăr, că atunci când n-ați făcut aşa unuia dintre cei mai neînsemnați frați ai Mei, Mie nu Mi-ați făcut!» Iar aceştia vor merge în pedeapsa veşnică, iar cei drepți vor merge în viața veşnică." (Matei 25:31-46)

Verset de memorat:

Dați la o parte orice necurăție morală şi orice revărsare de răutate şi primiți cu blândețe cuvântul sădit, care are puterea de a vă salva sufletele! Fiți oameni care împlinesc Cuvântul şi nu doar ascultători care se înşală pe ei înşişi!
(Iacov 1:21-22)

Lecția 4 ▸ Iacov 2:1-13

Titlul lecției:
Iubirea fără discriminare a semenilor

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat iubeşte fără părtinire

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Întrebarea 2
Citeşte Iacov 2:1-13 şi încearcă să înțelegi pe cine are în vedere autorul atunci când dă aceste învățături.

_____

_____

Întrebarea 3
Prezintă, pe scurt, situația de care se foloseşte Iacov pentru a ilustra discriminarea.

_____

_____

A căuta la fața omului în contextul din Iacov 2 înseamnă a face distincție între oameni, sau altfel spus, a emite judecăți pe baza unor considerente externe, respectiv înfățișare, rasă sau statut social. Cauza acestei discriminări porneşte tot de la *mintea dublă* a omului care se îndoieşte (vezi 1:6-8). Deoarece nu-L iubeşte pe Dumnezeu cu întreaga inimă, această persoană nu-i iubeşte nici pe oamenii care sunt creați după chipul lui Dumnezeu. Prin contrast cu adevărata credință care înseamnă o încredere nezguduită în Dumnezeu, credința manifestată de acest om (*felul în care ține credința,* cf. 2:1) este bazată pe bogățiile acestei lumi şi se traduce printr-un tratament preferențial al celor bogați, în timp ce săracii vor fi marginalizați sau chiar dezonorați.

Întrebarea 4

De ce accentuează Scriptura că subiectivismul manifestat prin favorizarea unor anumite persoane este un păcat atât de grav (vezi în special v. 8-11)?

_____

_____

_____

Întrebarea 5

Evaluează-te cu privire la modul în care împarți lumea din jurul tău. Care sunt criteriile după care îi diferențiezi pe oameni?

_____

_____

_____

Care sunt motivele pentru care faci aceste discriminări?

_____

_____

_____

Omeneşte, facem diferențe între oameni. Când privim însă în Scriptură, observăm că Dumnezeu nu face acest lucru. Dimpotrivă, El priveşte lucrurile cu totul altfel. Ca şi credincios, trebuie aşadar să-ți schimbi perspectiva şi să renunți la prejudecățile pe care le ai față de anumite persoane sau față de anumite grupuri sociale.

Întrebarea 6

În lumina acestor învățături, cum înțelegi de acum să-ți trăieşti credința fără părtinire (fără a căuta la fața omului)? Ce vei face în mod concret pentru a ajunge la acel punct în care să poți arăta tuturor oamenilor aceeaşi dragoste şi acelaşi respect?

_____

_____

_____

Întrebarea 7

Dacă discriminarea săracilor reprezintă un păcat, care este atitudinea corectă pe care trebuie să o avem față de cei bogați?

_____

_____

Care este, în fapt, problema celor bogați?

_____

_____

Întrebarea 8

Explică ce înțelegi prin expresia *mila biruieşte judecata.*

_____

_____

Noi am moştenit de la Adam egoism, avariție, mândrie şi nicidecum milă. Atitudinile şi acțiunile noastre pline de milă indică prezența evidentă a lui Cristos în noi. Doar omul la care mila se vede ca un mod de viață şi nu ca o activitate punctuală, dovedeşte că Duhul lui Dumnezeu este în el şi că a schimbat vechea moştenire. Prezența Duhului ne indică apartenența noastră. Ca fiu de Dumnezeu nu mai vii la judecată, ci ai biruit judecata şi ai trecut din moarte la viață (vezi Ioan 5:24).

Pe de altă parte, puterea milei este net superioară puterii judecății. A judeca este mult mai uşor, mai lesne decât a avea milă. Şi în acest sens, mila biruieşte judecata.

Întrebarea 9

Ce faci ca, în cazul tău, mila să biruiască judecata? Care sunt domeniile concrete în care poți arăta milă şi cei vei face în mod practic în această direcție?

_____

_____

_____

Verset de memorat:

Frații mei, să nu țineți credința Domnului nostru Isus Cristos, Domnul slavei, căutînd la fața omului.

(Iacov 2:1)

Notițe culese din predică

Lecția 5 ▸ Iacov 2:14-26

Titlul lecției:
Faptele credinței mântuitoare

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat uneşte credința cu faptele

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

Întrebarea 2
Citeşte Iacov 2:14-26. Încearcă să identifici conceptele cheie care se repetă în acest text şi discută modul în care sunt formulate.

La prima citire, poziția lui Iacov vis-a-vis de rolul faptelor în mântuire pare să fie diferită de cea a lui Pavel. Acest lucru a generat de-a lungul secolelor numeroase controverse şi continuă să fie unul din subiectele cele mai dezbătute în lumea academică şi, deopotrivă, în cea eclesială.

Întrebarea 3

Citeşte şi Efeseni 2:8-10 şi încearcă să explici aparenta contradicție dintre Pavel şi Iacov.

Iacov nu afirmă că mântuirea poate fi obținută altfel decât prin credință. El avertizează însă că acea credință pe care cineva pretinde că o are, dar o credință neînsoțită de fapte, nu poate mântui. În esență, atât Pavel, cât şi Iacov, au aceeaşi poziție față de fapte. Diferența este dată de contextul în care sunt făcute. Astfel, Pavel neagă cu fermitate că faptele au vreo valoare în câştigarea de merite înaintea lui Dumnezeu înainte de convertire. Suntem mântuiți doar prin credință, datorită harului lui Dumnezeu şi nu pe baza faptelor noastre. Justificarea este actul suveran prin care Dumnezeu, pe baza jertfei lui Cristos şi aparte de orice faptă sau realizare umană, declară păcătosul ca fiind îndreptățit înaintea Lui. Iacov completează această poziție şi insistă că, o dată ce am intrat în relație personală cu Dumnezeu (am fost născuți din nou), faptele sunt esențiale şi trebuie să întregească credința.

Întrebarea 4

În acest pasaj Iacov prezintă în antiteză două poziții, prezentate prin intermediul dialogului imaginar dintre două tipuri de

credincioşi care îşi susțin fiecare punctul de vedere. Analizează cu atenție în special v. 18-22 şi încearcă să identifici care sunt cele două elemente ale contrastului folosit de Iacov pentru a-şi dezvolta argumentul?

Întrebarea 5

În Iacov 2:18 ne este prezentat unul din rolurile pe care îl au faptele. Evidențiază acest rol din text şi discută importanța lui:

Mesajul transmis de Iacov este la fel de pertinent pentru Biserica de astăzi, cum a fost şi pentru destinatarii săi inițiali. Prea adesea am oferit doar cuvinte, în timp ce Dumnezeu ne cheamă la acțiune. Cuvintele sunt indispensabile, dar îşi arată adevăratul înțeles atunci când oamenii pot vedea acțiunile care corespund acestor cuvinte.

Întrebarea 6

Care sunt mijloacele concrete (faptele) prin care îți faci vizibilă credința ta:

a) În umblarea ta personală cu Dumnezeu (vis-a-vis de caracterul tău):

b) În relație cu semenii tăi:

_____

_____

De obicei, noi căutăm oportunități pentru a face fapte. Dumnezeu ne dă oportunitățile şi aşteaptă să vadă cum ne punem credința în fapte. Slujirea în care suntem implicați ca şi Biserică sau grupe mici este o parte integrantă a lucrării de lărgire a împărăției la care cu toții am fost chemați. Dumnezeu se uită însă dincolo de aparențe cercetând inima omului. Oare ce mă motivează pe mine să mă implic?

Maturitatea în slujire este tocmai acea schimbare de atitudine care nu mă lasă să stau nepăsător la nevoile celor de lângă mine, ci mă împinge la acțiune în ciuda prețului pe care trebuie să-l plătesc. Această schimbare de atitudine este rezultatul credinței într-un Dumnezeu viu care mă vrea conlucrător la împlinirea planurilor Lui.

✍ Întrebarea 7

Fapta nu are sens dacă nu este generată de credință. Analizează cele două exemple date de Iacov (Avraam şi Rahav) prin prisma textului din Evrei 11:17-19, 31 şi discută relația dintre credință şi fapte.

_____

_____

_____

_____

În pofida faptului că accentuează rolul faptelor, Iacov nu pierde nici o clipă din vedere credința. Astfel, credința lui Avraam era activă **împreună** cu faptele sale. Timpul verbului *lucra împreună*

din Iacov 1:22 denotă o acțiune continuă şi repetată. La fel cum creştinul desăvârşit se formează printr-o răbdare consecventă a încercărilor, credința *desăvârşită* se formează prin acte (fapte) succesive de ascultare. Faptele sunt astfel produsul necesar, inevitabil al adevăratei credințe mântuitoare şi au rolul de a întregi, de a completa credința pentru a o aduce la desăvârşire.

În acest mod, Iacov protestează, pe de o parte, împotriva celor care defilează cu sloganul *sola fide (numai prin credință).* El dovedeşte că această concepție nu poate funcționa în practică, ci este mai degrabă o justificare pentru indiferența sau etica îndoielnică manifestată de unii credincioşi în relațiile cu semenii. Pe de altă parte, el corectează legalismul acelor *activişti* care pun accentul doar pe îndeplinirea zilnică a unor acte de slujire, fără a fi motivați însă de o credință care vine din inimă. În acest sens, Iacov subliniază că faptele care validează adevărata religie pot lua naştere doar dintr-o credință vie. Această poziție echilibrată poate fi sumarizată cel mai bine prin cuvintele teologului puritan John Owen:

> *Credința singură mântuieşte. Dar credința nu este niciodată singură; ea se completează pe sine prin fapte.*

✍ Întrebarea 8

Citeşte 2 Pet.1:5-8. În acest pasaj, viața credinciosului este asemănată cu un *puzzle* format din opt piese care, doar atunci când sunt puse împreună, oferă imaginea completă. Scrie pe o coloană trăsăturile enumerate în text, iar pe cealaltă, ce vei face ca acea trăsătură să fie vizibilă în viața ta.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Verset de memorat:

După cum trupul fără duh este mort,
tot aşa şi credința fără fapte este moartă.
(Iacov 2:26)

Lecția 6 ▸ Iacov 3:1-12

Titlul lecției:
Înfrânarea limbii

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat îşi controlează vorbirea

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Ambiția de a fi o persoană influentă era comună societății iudaice aşa cum ne este comună şi nouă:

…le place să le facă oamenii plecăciuni prin piețe, şi să le zică: „Rabi! Rabi!" Mat 23:7

…tu, care te măguleşti că eşti călăuza orbilor, lumina celor ce sunt în întuneric, povățuitorul celor fără minte, învățătorul celor neştiutori, pentrucă în Lege ai dreptarul cunoştinței depline şi al adevărului. Rom 2:19

Ei vor să fie învățători ai Legii, şi nu ştiu nici măcar ce spun, nici ce urmăresc. 1Tim 1:7

Întrebarea 2

Privind la avertizarea cu care începe Iacov în v. 3:1, ce putem spune despre responsabilitatea învățătorilor? Cum ajungi de fapt să fii cu adevărat un învățător? (Vezi şi Fapte 13:2-3)

_____

_____

_____

Întrebarea 3

Iacov foloseşte câteva ilustrații pentru a ne atrage atenția asupra implicațiilor vorbirii noastre. Ce anume înțelegi tu din aceste comparații?

Frâul - *…dacă punem cailor frâul în gură, ca să ne asculte, le cârmuim tot trupul*

_____

_____

Cârma - *…şi corăbiile, cât de mari sunt şi, măcar că sunt mânate de vânturi iuți, totuşi sunt cârmuite de o cârmă foarte mică, după gustul cârmaciului*

_____

_____

Focul - *Iată, un foc mic ce pădure mare aprinde!*

_____

_____

Animalele - *Toate soiurile de fiare, de păsări, de târâtoare, de viețuitoare de mare se îmblânzesc, şi au fost îmblânzite de neamul omenesc.*

_____

_____

Otrava - *Ea este un rău care nu se poate înfrâna, este plină de o otravă de moarte.*

_____

_____

Izvorul - *Oare din aceeaşi vână a izvorului țâşneşte şi apă dulce şi apă amară?*

_____

_____

Smochinul - *Frații mei, poate oare un smochin să facă măsline, sau o viță să facă smochine?*

_____

_____

Întrebarea 4

În ce fel ai putea aplica aceste adevăruri la transformarea vorbirii tale?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Verset de memorat:

Toți facem multe greşeli, însă dacă cineva
nu greşeşte în vorbire, acela este un om desăvârşit!
El îşi poate ține sub control tot trupul.
(Iacov 3:2)

Lecția 7 ▸ Iacov 3:13-18

Titlul lecției:
Umblarea în blândețea înțelepciunii

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat aduce pacea

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

În prima parte a cap. 3, Iacov s-a folosit de o serie de ilustrații pentru a-i avertiza pe credincioşi împotriva folosirii greşite a limbii. Acum, el vine şi completează acest îndemn cu câteva sfaturi constructive. Paragraful 3:13-18 începe astfel cu o provocare adresată în special celor care se mândresc că au o înțelegere superioară: *Dacă eşti înțelept, demonstrează acest lucru prin rodurile pe care adevărata înțelepciune le produce.* Pentru a-şi susține argumentul, Iacov prezintă în contrast două feluri de înțelepciune.

Întrebarea 2

Citeşte v. 13-18 şi încearcă să defineşti cele două înțelepciuni, observând sursa şi efectele pe care le generează fiecare dintre ele:

Întrebarea 3

Identifică, din v. 13, două aspecte deosebit de importante prin care este caracterizată adevărata înțelepciune şi discută implicațiile acestor aspecte:

După ce introduce subiectul înțelepciunii, Iacov îi conştientizează pe cititorii săi de faptul că mai există şi o altă înțelepciune. În v. 14-16, el îi avertizează cu privire la efectele pe care înțelepciunea pământească, în contrast cu cea divină, le poate produce în viața credinciosului.

Întrebarea 4

Care sunt câteva dintre efectele înțelepciunii pământeşti cu care te confrunți tu?

Ce vei face, în mod concret, pentru elimina aceste efecte din viața ta?

În contrast cu înțelepciunea acestei lumi, Iacov scoate în evidență calitățile înțelepciunii de sus. La o privire mai atentă asupra v. 17, observăm o paralelă strânsă cu Gal. 5:22-23. Ceea ce Pavel numeşte *roada Duhului*, Iacov o vede ca fiind rezultatul înțelepciunii, fără ca aceasta să însemne însă că cele două – Duhul şi înțelepciunea – ar fi concepte echivalente.

Întrebarea 5

Citeşte Iacov 3:17 şi discută cele şapte caracteristici ale înțelepciunii de sus.

Tema înțelepciunii este una cu rădăcini adânci în Vechiul Testament. În Proverbe 9:1-18, Solomon prezintă, la rândul lui, cele două înțelepciuni, personificate prin două femei care îşi prezintă *oferta* în fața oamenilor. Citeşte acest pasaj şi răspunde la următoarea întrebare:

✍ Întrebarea 6

De cine te laşi influenţat în deciziile tale? Ce poţi face pentru a contracara influenţa nebuniei (*înţelepciunii* pământeşti) şi a deveni mai înţelept în ochii lui Dumnezeu?

_____

_____

_____

_____

Iacov are în vedere o înţelepciune care rezultă nu atât în ceea ce gândeşte sau spune cineva, cât în ceea ce face. Cu alte cuvinte, o înţelepciune practică, care se manifestă în special în domeniul relaţiilor. Punctul culminant al argumentului este atins astfel în v. 17-18, unde Iacov aduce în discuţie pacea. Practic, caracterizarea înţelepciunii de sus este încadrată de ideea călăuzitoare a păcii, care trebuie să guverneze toate relaţiile credinciosului. Nu la întâmplare, Domnul Isus spune că cei împăciuitori *vor fi chemaţi fii ai lui Dumnezeu* (Matei 5:9).

✍ Întrebarea 7

În care domenii ale vieţii poţi arăta că eşti un *fiu al lui Dumnezeu*? Gândeşte-te la câteva situaţii specifice unde poţi să-ţi pui în practică înţelepciunea de sus şi să dovedeşti prin aceasta că eşti un om chemat să aducă pacea:

În familie:_____

_____

_____

La şcoală sau la locul de muncă_____

_____

_____

În biserică _____

_____

_____

Verset de memorat:

Cine este înţelept şi inteligent între voi?
Să-şi arate faptele, prin viaţa lui bună, cu blândeţea
venită din înţelepciune!... Înţelepciunea de sus este,
mai întâi, curată, apoi paşnică, blândă, deschisă
pentru alte păreri, plină de îndurare, rodeşte fapte bune,
nu are prejudecăţi, este sinceră.
(Iacov 3:13, 17)

Lecția 8 ▸ Iacov 4:1-10

Titlul lecției:
Înălțat de Dumnezeu

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat se supune lui Dumnezeu şi se împotriveşte diavolului

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Finalul capitolului 3 pune înaintea noastră cele două feluri de înțelepciune, fiecare cu trăsăturile şi consecințele ei. Capitolul 4 începe tocmai cu consecințele înțelepciunii fireşti. Iacov vrea să ne conştientizeze că alegerile noastre au anumite urmări în viața noastră. Dacă înțelepciunea de sus e paşnică, a trăi după îndemnurile firii – după înțelepciunea lumească – aduce un alt set de consecințe.

Întrebarea 2

Încercați să identificați rezultatele umblării în înțelepciunea firească, rezultate pe care Iacov le vede la destinatarii epistolei lui:

_____

_____

_____

Întrebarea 3

Care ar fi câteva atitudini de urmat, regăsite în îndemnurile lui Iacov pentru destinatarii lui, ca rezultat al umblării în înțelepciunea de sus?

_____

_____

_____

Întrebarea 4

Ce înțelegi tu prin "prietenia lumii"? Eventual citeşte 1 Ioan 2:15-17.

_____

_____

_____

Într-o lume dominată de figuri proeminente de politicieni, artişti, întreprinzători şi orice alți oameni de succes, creştinul se vede prins între două drumuri. Pe unul din aceste drumuri îl aşteaptă împlinirea nevoii lui de semnificație, a dorinței de a fi şi de a realiza ceva în viața aceasta efemeră . Pe celălalt îl aşteaptă badjocura lumii şi multă renunțare pentru a rămâne în totală dependență de Dumnezeu. De aceea Iacov ne încurajează

în versetul 6 că Dumnezeu este gata să facă un ***schimb*** cu noi, compensând renunțarea la eul nostru tocmai cu ***înălțarea*** care ne poate împlini cu adevărat :*„Smeriți-vă înaintea Domnului, şi El vă va înălța."* (Iacov 4:10)

Întrebarea 5

Iacov scrie despre un Har pe care Dumnezeu îl acordă celor smeriți în vederea restaurării lor spirituale. Ce aduce cu el acest har, cum ajung să-l primesc şi ce consecințe are el în viața mea?

Cum primesc Harul (ce se aşteaptă de la mine)?

_____

_____

_____

Ce aduce cu el acest Har?

_____

_____

_____

Ce consecințe are în viața mea?

_____

_____

_____

Întrebarea 6

Ce ar însemna pentru tine să te smereşti, în lumina textului de față? Încearcă să fii cât mai specific!

_____

_____

_____

Verset de memorat:

Supuneți-vă lui Dumnezeu! Împotriviți-vă Diavolului şi el va fugi de la voi! Apropiați-vă de Dumnezeu şi El se va apropia de voi!

Iacov 4: 7-8a

Notițe culese din predică

Lecția 9 ▸ Iacov 4:11-17

Titlul lecției:
Suveranitatea lui Dumnezeu

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat recunoaşte autoritatea lui Dumnezeu

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

Întrebarea 2
Încearcă sa explici în câteva cuvinte ce înseamnă afirmația din vers. 11, "Cine vorbeşte de rău pe un frate sau judecă pe fratele său, vorbeşte de rău Legea sau judecă Legea."

_____

_____

_____

Întrebarea 3
Iacov ne cere să nu ne judecăm unii pe alții. Învățătura aceasta o regăsim şi la Pavel. (Rom. 14:1-13; Col. 2:16) Identifică din aceste

pasaje aspectele vieții creştine asupra cărora nu trebuie să emitem judecăți.

Întrebarea 4

Pe de altă parte însă, în 1 Corinteni 2:15, Pavel ne spune că avem abilitatea de a judeca toate lucrurile, iar în Matei 18:15-17 chiar ni se cere sa "judecăm" faptele fratelui nostru. Care este scopul acestei judecăți? În această situație eşti împlinitor al legii sau judecător al ei? Explică răspunsul.

Atunci când judecăm nivelul de spiritualitate şi accesul la mântuire al cuiva ne depăşim atribuțiile, devenim judecători ai Legii şi lucrul acesta este un atentat la suveranitatea lui Dumnezeu care a dat Legea. A judeca Legea înseamnă a te face Judecător cu "J", dar numai Dumnezeu este Judecător.

Întrebarea 5

Ce vei face ca să te opreşti din a judeca sau a vorbi de rău pe frați? Stabileşte cel puțin un obiectiv concret care să te ajute să te transformi din judecător al fraților în „recuperator" al lor.

În pasajul pe care îl studiem, Iacov ne ajută să înțelegem că Dumnezeu este suveran atât asupra veşniciei noastre, cât şi asupra existenței noastre pământeşti. Asta nu înseamnă că noi nu mai facem nimic, ci doar aşteptăm ca lucrurile să se întâmple. Dimpotrivă, înțelegerea suveranității lui Dumnezeu ne va ajuta să-L implicăm pe El în acțiunile noastre încă din faza în care planificăm aceste acțiuni.

Întrebarea 6

Din această perspectivă, care sunt domeniile din viața ta care mai trebuie subordonate suveranității lui Dumnezeu?

Întrebarea 7

Priveşte cu atenție la vers. 16. Uneori lauda este un lucru rău. Când? Citeşte şi Apoc. 3:17-18.

Întrebarea 8

Evanghelia după Luca vorbeşte în cap. 12:42-47 despre robul care a ştiut voia stăpânului şi care, respectându-i autoritatea, a rămas în voia acestuia, spre deosebire de robul viclean şi leneş. În lumina acestui text ce înțelegi din expresia: *Ştie să facă binele şi nu-l face*?

Verset de memorat:

Aşadar, cine ştie să facă un lucru bun şi nu-l face, păcătuieşte.

(Iacov 4:17)

Lecția 10 ▸ Iacov 5:1-12

Titlul lecției:
Bogăție şi răbdare

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat nu îşi pune nădejdea în bogății, ci aşteaptă cu răbdare venirea Domnului

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

În primul tablou al cap. 5, Iacov reia tema relației dintre bogați şi săraci. Faptul că acest subiect a mai fost abordat, atât în cap. 1:9-10, cât şi în 2:1-9, arată importanța de a avea o perspectivă corectă asupra bogățiilor şi a modului în care sunt folosite. Mai mult decât atât, având în vedere că problema este una de actualitate şi pentru noi, învățăturile lui Iacov sunt la fel de relevante pentru cititorii secolului XXI.

Întrebarea 2

Care sunt aspectele pe care Iacov le condamnă la cei bogați (vezi în special v. 1-6)?

Iacov privește la bogații din vremea lui și îi avertizează aspru. Dacă privim însă în Scriptură, observăm mulți oameni ai lui Dumnezeu care au avut parte de mari bogății fără ca acest lucru să fie privit ca o problemă. Bogățiile nu te împiedică, prin urmare, să fii un creștin veritabil, dar pun o responsabilitate pe umerii celui care le deține.

Întrebarea 3

Rolul tău, ca și credincios transformat, este zidirea și lărgirea Împărăției lui Dumnezeu pe acest pământ. În lumina textelor din Iacov 4:17 și 1 Cor. 4:2, care este atitudinea corectă pe care trebuie să o ai față de bogății, pentru a putea împlini acest rol? Vezi, de asemenea, textul din 1 Tim. 6:17-19.

Bogăția înseamnă, de asemenea, putere și influență. Unii își exercită această influență la un nivel mai înalt, în timp ce alții au autoritate doar într-un cadru mai restrâns sau chiar deloc. Majoritatea dintre noi ne aflăm însă în anumite grade de subordonare. În lumina textului din Iacov, încearcă să răspunzi la următoarele întrebări:

Întrebarea 4

În ce mod și cu ce scop te folosești de influența pe care o ai?

Cum te poți păstra curat atunci când te simți nedreptățit de cei care au autoritate asupra ta?

Întrebarea 5

În versetele 7-11, Iacov îi încurajează pe destinatarii lui să sufere cu răbdare. Pe ce trebuie clădită această răbdare și ce aduce ea în viețile noastre?

Întrebarea 6

Analizează ilustrațiile folosite de Iacov în v. 7-11 și discută aspectele răbdării care reies din aceste exemple.

Răbdarea este conceptul cheie din v. 7-11 şi are în vedere atât un obiectiv final, cât şi perioada de timp până la atingerea acelui obiectiv. La fel cum fermierul aşteaptă cu răbdare ca sămânța pusă să încolțească, iar mai apoi să ajungă la coacere, credincioşii trebuie să aştepte şi ei cu răbdare revenirea Domnului pentru le face dreptate şi a-i judeca pe opresori. Până atunci, Iacov le porunceşte să-şi întărească inimile şi să nu murmure unii împotriva altora în perioadele mai grele prin care trec

Una din ideile importante subliniate de către Iacov în acest context e că venirea Domnului este aproape. Un aspect demn de menționat este că primii creştini trăiau cu conştiența faptului că generația lor putea fi ultima de pe acest pământ. Douăzeci de secole mai târziu, suntem în exact aceeaşi situație. Revenirea Domnului este iminentă şi generația noastră poate fi ultima în istoria umanității. Iar îndemnul lui Iacov este acelaşi şi pentru noi.

✍ Întrebarea 7

Privind la răbdarea de care Iov şi profeții au dat dovadă în mijlocul suferințelor, înțelegem că Dumnezeu apreciază această calitate în viața credinciosului. În ce domeniu al vieții tale trebuie ca răbdarea să-ți schimbe atitudinea sau comportamentul, astfel încât Dumnezeu să se poată lăuda şi cu tine, la fel cum s-a lăudat cu Iov?

_____

_____

_____

✍ Întrebarea 8

Versetul 12 prezintă o similaritate puternică cu textul din Matei 5:34-37. Ce înțelegi din cele două pasaje şi ce atitudini sau obiceiuri vei schimba în viața ta în urma acestei înțelegeri?

_____

_____

_____

Meditație

Porunceşte-le celor care sunt bogați în veacul de acum să nu se îngâmfe, să nu-şi pună speranța în bogăție, care este nesigură, ci în Dumnezeu, care ne dă din abundență totul, ca să ne bucurăm. Ei trebuie să facă binele, să fie bogați în fapte bune, să fie generoşi cu alții, aşezând pentru ei înşişi o bună temelie pentru viitor, ca astfel să pună mâna pe viața care este într-adevăr viață. (1 Tim. 6:17-19)

Verset de memorat:

Şi voi trebuie să aveți răbdare. Întăriți-vă inimile,
pentru că venirea Domnului este aproape!

(Iacov 5:8)

Lecția 11 ▸ Iacov 5:13-20

Titlul lecției:
Puterea rugăciunii

Ideea Centrală:
Credinciosul transformat experimentează puterea rugăciunii făcute cu credință

Întrebarea 1
Ce anume ți-a vorbit Dumnezeu în mod personal în urma mesajelor din acest week-end? În ce domeniu al vieții de credință ai hotărât să te implici şi care sunt lucrurile concrete pe care le vei face în direcția respectivă?

_____

_____

_____

În secțiunea finală a epistolei sale, Iacov abordează un aspect vital al vieții credinciosului. Viața consecventă şi exemplară de rugăciune a lui Iacov i-a determinat pe contemporanii săi să-l numească *genunchi de cămilă*. Acum, el vine şi prezintă destinatarilor săi beneficiile rugăciunii făcute cu credință şi putere.

_____

_____

_____

Întrebarea 2

Care sunt domeniile în care Iacov accentuează puterea rugăciunii?

_____

_____

_____

Întrebarea 3

Comentați următoarea afirmației: „Eficiența rugăciunii depinde de nivelul de maturitate spirituală a credinciosului.”

_____

_____

_____

Întrebarea 4

Care sunt câteva condiții pentru ca rugăciunea ta să fie ascultată?

_____

_____

_____

Orice implicare în lucrarea creştină trebuie să înceapă şi să depindă în totalitate de rugăciune. Practic, atunci când slujim într-un anumit domeniu, trebuie să lucrăm ca şi cum totul ar depinde de noi şi să ne rugăm ca şi cum totul ar depinde de Dumnezeu. În ultimă instanță, Dumnezeu este cel care face lucrarea, dar El aşteaptă să îi aducem înainte toate probleme noastre, în rugăciune.

Exercițiu Aplicativ

Fă-ți o evaluare pertinentă a modului în care te rogi şi a consecvenței cu care o faci. Se poate vedea din practica ta de rugăciune că, într-adevăr, crezi în puterea rugăciunii?

_____

_____

_____

Dacă ai înțeles importanța rugăciunii, ce vei face ca să schimbi viața ta de rugăciune? Propune-ți câțiva paşi concreți şi mărturiseşte-i celor din grup, cu scopul de a te ajuta în acest proces.

_____

_____

_____

În v.15-16, Iacov condiționează vindecarea noastră, atât fizică cât şi spirituală, de mărturisirea păcatelor. Verbul folosit pentru a mărturisi, *omologeo,* sugerează o recunoaştere, o acceptare a păcatului şi anume faptul că ne punem de acord cu Dumnezeu cu privire la ceea ce înseamnă păcat. În 1 Ioan 1:8-9, Cuvântul avertizează că ne înşelăm singuri dacă pretindem că nu păcătuim. Păcatul nu este văzut aici în sensul că trăim în păcat sau că suntem robi ai păcatului, ci în sensul că, din când în când, suntem înfrânți şi cădem în lupta cu ispitele. Soluția în acest caz nu este însă negarea păcatelor, nici ascunderea lor. Soluția este mărturisirea în fața lui Dumnezeu, în primul rând, dar şi în fața comunității în care trăim.

Normalitatea unei vieți transformate este aceea de a nu păcătui (1 Ioan 2:1). Dar dacă, prin excepție, acest lucru se întâmplă, avem un Mijlocitor: Isus Cristos cel neprihănit – jertfa de ispăşire pentru păcatele noastre. Pentru a beneficia însă de această soluție trebuie să-ți asumi responsabilitatea de a te deschide în fața altora.

Întrebarea 5

Care crezi că sunt motivele pentru care nu facem din mărturisirea păcatelor unii altora, o practică regulată?

Cum priveşti darea socoteală în dreptul tău? Care ar fi cadrul potrivit în care simți că ai libertatea şi încrederea de a te deschide şi a da socoteală în fața altora?

Vindecarea ține de transparență. Doar dacă ai curajul să recunoşti că ai probleme şi mai apoi să le mărturiseşti, poți să fii eliberat. Nu mărturisirea în sine aduce iertarea, nici faptul că o faci în fața unei audiențe. Dumnezeu este singurul care ne iartă, pe baza jertfei lui Cristos. Biserica însă, şi în special grupul mic de părtăşie sau un prieten apropiat (mentor spiritual) reprezintă cadrul ideal în care poți să ceri ajutor. Darea de socoteală este astfel unul din instrumentele cele mai puternice pe care Dumnezeu l-a pus la dispoziția noastră pentru a ne ajuta în lupta spirituală în care toți suntem implicați şi de aceea nu trebuie privită în mod negativ.

Iacov nu îşi încheie epistola cu salutări sau cu o benedicție, ci cu chemare finală la implicare. El îi încurajează pe credincioşi să ia inițiativa în aducerea înapoi a celor care s-au rătăcit de la adevăr. Subiectul abordat de Iacov în v. 19-20 este subliniat şi de autorul Epistolei către Evrei în Cap. 10:24-25.

Întrebarea 6

Ce spun aceste pasaje despre responsabilitatea pe care o am față de fratele sau sora de lângă mine? Ce înseamnă că dragostea acoperă o mulțime de păcate?

Întrebarea 7

În ce postură te găseşti vizavi de implicarea ta fața de cel de lângă tine: ignorant, indiferent, leneş, implicat? Dacă te găseşti în primele 3, ce vei face să te schimbi?

Cugetare:

„Uneori, rugăciunea va schimba împrejurările,
dar de cele mai multe ori ea te va schimba pe tine."

Verset de memorat:

Aşadar, mărturisiți-vă păcatele unii altora
şi rugați-vă unii pentru alții! Astfel, veți fi vindecați.
Rugăciunea celui drept este puternică şi eficientă.

Iacov 5:16

Lecția 12

FISA DE EVALUARE

1. Cât de util considerați că este ghidul de studiu în înțelegerea Scripturii?

☐ Fără utilitate

☐ Puțin util

☐ Util

☐ Foarte util

Trebuie selectată o singură opțiune

2. În ce măsură ați folosit ghidul pentru pregătirea lecției?

☐ Doar l-am răsfoit ca să-mi fac o idee despre lecție

☐ Am citit întrebările şi comentariile dar nu am prea răspuns la întrebări

☐ Am citit întrebările şi comentariile şi am răspuns la majoritatea întrebărilor

Trebuie selectată o singură opțiune

3. Puneți un calificativ acestui ghid din punct de vedere al conținutului. În ce măsură evidențiază tematica cărții Iacov?

☐ Slab

☐ Satisfăcător

☐ Bun

☐ Foarte bun

Trebuie selectată o singură opțiune

4. Ce obiecții aveți la adresa ghidului?

☐ Dificultatea întrebărilor

☐ Exprimare greoaie

☐ Prea puține comentarii

☐ Spațiu insuficient pentru răspuns

☐ Altele _____

_____

Trebuie selectate maxim 5

5. Câte dintre întrebările din ghid credeți că au avut un nivel ridicat de dificultate

☐ Câteva

☐ Multe

☐ Majoritatea

Trebuie selectată o singură opțiune

6. Cum apreciați comentariile inserate în ghid?

☐ Nu le-am citit

☐ Irelevante pentru tema discutată

☐ De ajutor în formularea răspunsurilor la întrebări

Trebuie selectată o singură opțiune

Scrie câteva cuvinte de încurajare celor ce s-au implicat în realizarea acestui ghid!

_____

_____

_____

_____

_____

_____